

Lähtettäjä: Petteri Niskanen
Lähetetty: 17. helmikuuta 2016 21:18
Vastaanottaja: mikko.nareaho@vantaa.fi
Aihe: Re: Eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyynnöstä

Hei,

Nyt pääsen pitkän päivän päätteeksi vastaamaan.

Ehkä aluksi muutama kommentti graffitiseinän perustamisesta, hallinnasta sekä omistajuudesta, jotka pohjustavat sitä millä perusteella Myyrmäki-liike on päättänyt seinällä noudatettavista säännöistä.

Graffitiseinä perustettiin syksyllä 2013 kun vanha terveysasema oli purettu silloin suunnitellun uudisrakentamisen alta pois. Myyrmäki-liike ehdotti tilakeskukselle, että harmaa työmaa-aita muutettaisiin avoimeksi graffitiseinäksi. Isännöitsijä P.O. vastasi asiaa hetken selviteltyään että seinästä voidaan tehdä esityksen mukaisesti avoin graffuseinä. Tuohon vastaukseen sisältyi lisäkaneetti: "toive on tietysti, että "kauniita kuvia". Asiasta ei tuolloin tehty kirjallista sopimusta, mutta suullisesti sovittiin että Myyrmäki-liike vastaa seinän ylläpidosta ja valvonnasta. Tuon sopimuksen pohjalta seinälle laadittiin säännöt. Seinä avattiin juhlallisesti asuntoministeri Pia Viitasen ja apulaiskaupunginjohtaja Juha-Veikko Nikulaisen toimesta 9.9.2013. Myyrmäen 120 metriä pitkä graffitiseinä on Helsingin seudun toiseksi pisin avoin graffitimaalaamisen kohde Helsingin Suvilahden seinän jälkeen.

Tontille kaavaillut Myyrmannin kauppakeskuksen laajennussuunnitelman kaaduttua 2014, Myyrmäki-liike teki kaupungille (maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalle) ehdotuksen, että vanhan terveysaseman tontti muutettaisiin tilojen väliaikaiskäytön periaatteiden mukaisesti tapahtumapuistoksi, kunnes tontti joskus 3 -5 vuoden päästä luovutetaan rakentamiskäyttöön. Myyrmäki-liike oli valmis vastaamaan toiminnan pyörittämisestä, hallinnoinnista sekä ylläpidosta sekä hankkimaan tontille tarvittavan varustuksen, mikäli kaupunki tekisi tapahtumakäytön edellyttämät maanrakennustyöt ja siirtonurmen istutuksen. Tapahtumapuisto otettiin käyttöön elokuussa 2015. Näiden periaatteiden mukaisesti tontin käytöstä on tehty kaupungin (kuntatekniikan keskus) ja Myyrmäki-liikkeen (Myyrmäen kaupunkikulttuuri ry.) välillä kirjallinen sopimus 12.11.2015. Sopimuksen mukaan Myyrmäki-liike/Myyrmäen kaupunkikulttuuri ry vastaa alueen käytöstä, ylläpidosta ja käyttövuorojen jakamisesta eri toimijoille. Sopimuksessa on vielä erikseen todettu, että Myyrmäki-liike/Myyrmäen kaupunkikulttuuri ry vastaa myös alueella olevan graffitiseinän rakenteiden poistosta ennen sopimusajan päättymistä. Lisäksi sopimuksessa on todettu, että sen liitteenä on kaupungin laatima hoito-ohje ja turvallisuusasiakirja, jossa määritellään nurmen hoito ohjeet ja alueen turvallisuuteen liittyvät asiat. Alueesta ei sopimuksen mukaan peritä vuokraa. Sopimukseen ei ole liitetty kaupungin toimesta erillisiä graffitiseinän käyttöön liittyviä ohjeita, kun yleinen toteamus että tontilla ei saa harjoittaa toimintaa joka savulla, hajulla, melulla tai muulla tavoin kohtuuttomasti häiritsee ympäristöä.

Ylläpitovelvoitteen perusteella Myyrmäki-liike on uusinut graffitiseinän rakenteita mm. nyt kyseessä olevan teoksen sijaintipäästä, joka kaatui kevättalven 2014 talvimyrskyjen seurauksena. Käytännössä osa "Hävetkää" teoksen levyistä on ollut työmaa-aidan alkuperäisiä levyjä sekä osa Myyrmäki-liikkeen omalla kustannuksellaan hankkimia uusia levyjä.

Sitten itse kysymyksiin:

> 1. Onko graffitiseinän käytölle määritelty ohjeita?

Seinän ohjeet löytyvät alla olevasta linkistä ja ovat olleet myös seinällä luettavissa, tosin ohjetaulu täytynee kevään mittaan uusia:

http://www.myrtsi.fi/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=76&Itemid=490

Graffitiseinien ohjeet ovat maalausaikoja sekä jätehuollon käytännön järjestelyjä lukuun ottamatta yhtenäiset muiden suomalaisten graffuseinien kanssa, minkä seurauksena graffitiharrastajat tuntevat ne hyvin. Teosten sisällölle ei ole asetettu rajoituksia mutta Myyrmäki-liike on moderoinut seinältä pois hyvien tapojen tai lain vastaiset teokset, joita tosin ei ole ollut muutamaa lähikoulun nuorison keskinäistä nimittelykirjoittelua lukuun ottamatta. Myyrmäki-liikkeen näkemyksen mukaan avoin graffitiseinä on media, joka on verrattavissa lehtien yleisönosastoihin tai pilapiirroksiin. Lähtökohtana olemme pitäneet sitä, että piirros joka olisi julkaistavissa sanomalehden pilapiirroksena, voi olla myös graffitiseinällä poistamatta. Myyrmäki-liikkeen edustajat kiertävät seinän lähes päivittäin ja käytännössä lähes jokainen teos dokumentoidaan valokuvaamalla ja julkaistaan alla olevassa ryhmässä jonne on dokumentoitu myös kaupungin omalla ylläpitovastuulla olevan Myyrmäen urheilupuiston pienemmän graffitiseinän teokset.

<https://www.facebook.com/groups/143144619228943/?fref=ts>

Noteerasimme "Hävetkää" teoksen kyllä heti tuoreeltaan, mutta totesimme teoksen vertautuvat edellä mainittuihin sanomalehtien pilapiirroksiin, koska kritiikki kohdistui julkisen tehtävän hoitoon, eikä teoksessa väitetty kenenkään syylistyneen rikokseen, vaan käsiteltiin urheilupuiston varojen käyttöä lähinnä eettis-moraalisena kysymyksenä. Julkista tehtävää hoitavien henkilöiden tulee sietää julkista kritiikkiä myös sellaisista valinnoista jotka eivät itsessään ole lain vastaisia tai rangaistavia. Se että tehtäviä on yhtiötetty osakeyhtiömuotoon ei voi antaa suojaa kritiikiltä, mikäli sellaiseen on aihetta.

Itse teoksen sisältöön Myyrmäki-liike ei ole ottanut kantaa. Seinälle maalatut teokset edustavat tekijöidensä mielipidettä. Myyrmäki-liike puolusti ainoastaan ilmaisuvapautta.

>

> 2. Onko graffitiseinä täysin vapaasti kenen tahansa käytössä siitä ennalta kenellekään ilmoittamatta?

Kyllä, ohjeissa ilmoitettujen aikarajoitusten klo 7 - 23 välillä, jotta naapurikortteleiden asukkaille ei aiheuteta häiriötä.

>

> 3. Onko ennalta määritelty, miten kauan yksittäinen teos voi olla esillä graffitiseinällä?

Ei. Teosten kiertoaika Myyrmäen graffitiseinällä on 1 -2 viikkoa, talvikaudella ehkä 2 - 4 viikkoa. Parhaimmilla paikoilla seinän päädyissä sekä kulmassa se on jonkin verran nopeampi. Graffititaiteilijoilla on kirjoittamattomia sääntöjä, joiden mukaan tuoretta vuorokauden sisällä maalattua työtä ei pitäisi heti maalata ylitse ja että arvostettujen taiteilijoiden työt saavat olla hieman pidempään esillä. Teoksen esilläoloaika kertoo tekijän ja teoksen nauttimasta arvostuksesta. Käytännössä mikään työ ei ilmeisesti ole seinän historian aikana ollut juurikaan yli kuukautta esillä.

>

> 4. Voiko kuka tahansa niin halutessaan poistaa edellisen teoksen maalaamalla sen päälle?

Kyllä, se juuri on avoimen graffitiseinän toimintaperiaate. Päälle saa maalata, mutta toisen työtä ei saa töhriä tai muuttaa. Käytäntöön on vaikuttanut myös se, että graffitiseinän maalaukset ylittävän tekijänoikeuslain tarkoittaman teoskynnyksen. Maalatessaan teoksen avoimelle graffitiseinälle taiteilija saattaa samalla teoksen yleisön nähtäville tekijänoikeuslain 1 luvun 2 §:n tarkoittamalla tavalla ja luopuu samalla fyysisen teoskappaleen hallintaoikeudesta julkisen seinän hyväksi. Taiteilijalla säilyy kuitenkin joka tapauksessa 1 luvun 3 §:n tarkoittamat moraaliset oikeudet jotka kieltävät muokkaamasta teosta sen taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla.

Loppukaneetti:

Graffitiseinän ylläpitäjänä ja osin myös omistajana olemme sitä, mieltä, että alkuperäinen teos oli yhteiskunnallisen graffititaiteen ilmaisuvapauden piiriin kuuluva. Toisaalta pidämme teoksen ylitse maalaamista aluksi vesiliukoisella maalilla ja sen valuttua sateessa pois, teoksen kasvokuvat sisältävien levyjen poistamista yhteiskunnallisen performanssitaitteen piiriin kuuluvana kokonaisvaltaisena teoksena, jolle suomme toki saman ilmaisuvapauden. Episodin myötä tekijät saivat sanomalleen suuremman yleisön mitä teosta maalatessaan osasivatkaan kuvitella. Myyrmäki-liikkeellä ei ole tapahtumien osalta mitään vaatimuksia, eikä meidän tietojemme mukaan myöskään teoksen tekijöillä. Teos on luovutettu tekijöiden toiveiden mukaisesti Vantaan Taidemuseo Artsin kokoelmiin ja tulee hyvinkin olemaan taidehistorioitsijoiden silmissä yksi merkkitapaus kantaa ottavan katutaiteen historiassa.

Muutama toimittaja on toki kysynyt, oliko koko skandaali osa Taidemuseo Artsin suunnitelmallista lanseerauskampanjaa ;)

Parhain terveisin

Petteri Niskanen

Petteri Niskanen
MYYRMÄKI-liike

MYYR YORK - Se rennompi alue!
www.facebook.com/Myyrmakiliike
www.myrtsi.fi